

Kommunernes kamp om statslige tilskud

Tilskud fra staten har stor betydning for kommunerne, der har et stærkt incitament til at påvirke beslutningstagere for at få flere tilskud. Artiklen undersøger, hvilke strategier kommuner bruger til at varetage deres interesser over for regeringen.

MARIE KJÆRGAARD
VIVE, Senioranalytiker
Cand.scient.pol, ph.d.
makj@vive.dk

Indledning

I Danmark, og i de fleste andre lande, har tilskud fra staten stor betydning for kommunernes økonomiske situation. Som nævnt i den første artikel i dette nummer består de danske kommuners finansiering af et omfattende system af tilskud og puljer, der fordeles efter forskellige kriterier, og som i det efterfølgende vil blive refereret til som statslige tilskud. En stor del af finansieringen foregår gennem det kommunale tilskuds- og udligningssystem, der fordeler og omfordeler store beløb mellem kommunerne (se Mau og Etzerodt i dette nummer). Kommunerne har derfor en stærk interesse i at lobbye for at påvirke omfanget og fordelingen af de statslige tilskud. Et eksempel på denne interesse findes i den aktive debat, der ofte foregår op til ændringer af udligningssystemet (Brandsen, 2014) eller i forbindelse med de årlige økonomiforhandlinger mellem Regeringen og KL (Heinskou, 2015), hvor en del af tilskuds- og udligningssystemet fastlægges. Også dannelsen af sammenslutninger som »Det Skæve Danmark« og »Rimelig Udligning Nu«, hvor grupper af kommuner slår sig sammen for at få ændret det eksisterende tilskudssystem, vidner om tilskudssystemets store betydning for kommunernes økonomi (se i øvrigt Hansen og Etzerodt i dette nummer).

På en række områder sker kommunernes interessevaretagelse gennem KL, der repræsenterer kommunerne, og som ofte har privilegeret adgang til den centrale beslutningsproces og betydelige organisatoriske ressourcer. Fx varetager KL rollen som kommunernes forhandler i økonomiforhandlingerne med regeringen. Der er dog også en række områder, hvor tilskudenes væsentlige omfordelende konsekvenser gør det svært

for kommunerne at etablere en fælles interesse og dermed at give KL et egentligt forhandlingsmandat over for staten. Det kommunale tilskuds- og udligningssystem indeholder tilskud med både store og små omfordelingskonsekvenser, og lobbyaktiviteten kan dermed se forskellig ud, afhængig af hvilken del af tilskudssystemet, der er tale om.

Forskningslitteraturen på dette område har primært beskæftiget sig med interessevaretagelse gennem etablerede organisationer (Blom-Hansen, 2002, Cammisa, 1995, Haider, 1974). Det er derimod mere uklart, hvordan kommuner varetager egne interesser udenom en etableret organisation (som fx KL), ligesom litteraturen kun giver sparsomme bud på, hvad der forklarer kommuners valg af strategi (se Loftis & Kettler, 2015 for en undtagelse).

Artiklen her bygger på et af studierne fra min ph.d.-afhandling fra 2016 (Kjærgaard, 2016), der uddyber og begrundet teoretiske valg, forskningsdesign og analyser. På baggrund heraf præsenterer denne artikel hovedkonklusionerne i forhold til at:

- Kategorisere tilskudstyper i forhold til deres omfordelende konsekvenser for kommunerne
- Undersøge om kommunernes lobbyisme er forskellig afhængig af tilskudstypen

Herudover har studiet undersøgt, hvorvidt og eventuelt hvordan kommunestørrelse og kommunens økonomiske situation har betydning for, hvilken interessevaretagelsesstrategi en

kommune vælger. I denne artikel er fundene fra denne del af analysen dog udeladt.

Forskningsdesign og metode

Studiets overordnede forskningsdesign præsenteres kort her. For en mere uddybende gennemgang af metodiske valg, analysestrategi, caseudvælgelse mm., der ligger til grund for artiklen, henvises til afhandlingen (Kjærgaard, 2016).

Studiet indeholder væsentlige eksplorative elementer, og der anvendes derfor et case-baseret forskningsdesign, som giver mulighed for en dybdegående undersøgelse af kommunernes interessevaretagelsesstrategier (Gerring, 2006). Der er udvalgt fire kommuner som grundlag for undersøgelsen, og der er gennemført interviews med tre repræsentanter fra hver kommune: borgmesteren, kommunaldirektøren og økonomichefen eller økonomidirektøren, da disse tre personer er vigtige i forhold til at træffe beslutninger om kommunens strategiske retning (Kjaer, 2014; Blom-Hansen & Heeager, 2011). Interviewene er gennemført i efteråret 2014.

I undersøgelsens design er der søgt at opnå variation på de centrale faktorer i analysen (kommunestørrelse, økonomisk situation og tilskudstype) ved at udvælge fire kommuner og fire tilskudstyper. Udvalget af kommuner sigter mod at opnå variation på kommunestørrelse og økonomisk situation (en såkaldt divers udvælgelsesstrategi, jf. Gerring, 2006). Den konkrete udvælgelse af kommuner er for størrelses vedkommende sket på baggrund af indbyggertal. I forhold til økonomisk situation er udvælgelsen sket på baggrund af kommunens økonomiske performance i årene 2010-2014. Variationen på tilskudstype er opnået ved at udvælge fire forskellige tilskudstyper, som der fokuseres på i interviewene. Kommunernes strategier undersøges i et kvalitativt forskningsdesign med brug af semi-strukturerede interviews. Kodningen af interviewene er foretaget i to dele: en åben kodning og en lukket kodning. Resultaterne af analyserne er kondenseret i displays (jf. Dahler-Larsen, 2002).

Fire tilskudstyper

Kommuner har store interesser på spil i forhold til at opnå så stort et tilskud som muligt for den kommunale sektor som helhed. Samtidig har den enkelte kommune en stærk interesse i at få så stor en del af det samlede tilskud som muligt, da det derved, alt andet lige, bliver lettere for kommunen at løse sine opgaver.

Tilskudssystemet i Danmark består af en række tilskud og puljer, der fordeles til kommunerne efter forskellige principper og fordelingsnøgler (se fx Social- og Indenrigsministeriet 2015a). I det samlede tilskuds- og udligningssystem indgår der således en række forskellige tilskudstyper.

Baseret på klassisk forvaltnings- og organisationsteori (Niskanen, 1971; Wilson, 2000) må kommunerne forventes at have en egeninteresse i at opnå så store og så frie tilskud som muligt – dvs. tilskud tilknyttet så få bindinger på, hvad pengene kan

bruges til, som muligt. Den traditionelle klassificering af tilskud, der bygger på et skel mellem bundne og ubundne tilskud og mellem tilskud uden krav om medfinansiering og tilskud med krav om medfinansiering (Boadway & Shah, 2009), er derfor ikke særlig frugtbar i forhold til at undersøge, hvordan tilskudstype påvirker kommuners strategivalg. Ifølge denne kategorisering vil kommunerne altid ønske sig ubundne tilskud uden krav om medfinansiering.

Jeg foreslår i stedet en typologi for tilskudstyper, der fokuserer på to dimensioner: hvorvidt tilskuddet har stærke eller svage omfordelende konsekvenser (omfordelende konsekvenser), og hvor let eller svært det er at ændre det pågældende tilskud (regeltipe). Regeltipen har betydning for, om tilskuddet har konsekvenser for kommunerne på kort eller lang sigt. De to dimensioner uddybes i det følgende.

For det første kan et tilskud variere afhængigt af, i hvor høj grad det har omfordelende konsekvenser. På baggrund af tidligere studier (Blom-Hansen, 2002; Heeager, 2012) er det rimeligt at forvente, at et tilskuds grad af omfordelende konsekvenser har betydning for, hvilken strategi kommuner vælger til at varetage deres interesser. Når et tilskud har svage omfordelingskonsekvenser, forventes kommuner at have en fælles, *universel interesse* (Nugent, 2009, s. 28-29) i at tiltrække så store og så ubundne tilskud som muligt. Når tilskud har stærke omfordelingskonsekvenser, forventes kommuner i stedet at have partikularistiske eller kategoriske interesser i tilskuddet. Ved *partikularistiske og kategoriske interesser* forstås, at kun en enkelt eller mindre grupper af kommuner med ensartede karakteristika deler præferencer, der er i modsætning til andre grupper eller kommuners interesser (Nugent, 2009, s. 34).

For det andet kan tilskud variere i forhold til, hvor let eller svært det er at ændre tilskuddets størrelse, mål og indhold, og dermed hvorvidt et tilskud har kort- eller langsigtede konsekvenser. Denne opdeling af tilskud skelner mellem, hvilken type regel de er baseret på. I litteraturen skelnes mellem *collective-choice-regler* og *operationelle regler* (Ostrom, 1990, s. 52). Nogle regler i samfundet (*Collective-choice-regler*) er svære at ændre, mens andre regler (*Operationelle regler*) ændres oftere. Statslige tilskud kan være reguleret af forskellige typer regler. Nogle tilskudstyper vil således være baseret på operationelle regler, være relativt lette at ændre og derfor primært påvirke modtagerne af tilskuddet på kort sigt (fx tilskud forhandlet i økonomaftalen). Andre tilskud er baseret på *collective-choice-regler* og er derfor vanskeligere at ændre. Disse tilskud er ofte lovbestemte og påvirker modtagerne af tilskuddet på længere sigt (fx den generelle udligningsordning).

Tabel 1 illustrerer de fire teoretiske tilskudstyper og giver empiriske eksempler på, hvilke tilskud der falder i hver kategori. Da der er tale om en teoretisk klassificering, vil et konkret tilskud ofte indeholde elementer af flere af typerne. Eksempelvis vil fastlæggelsen af det samlede bloktilskuds størrelse ikke have omfordelende konsekvenser, mens beslutningen om, hvilken

Tabel 1. Klassificering af tilskudstyper, der kan påvirke kommuners lobbystrategier

		Omfordelende konsekvenser	
		Svage (Universel interesse)	Stærke (Kategorisk/partikularistisk interesse)
Regeltype	Operationel (konsekvenser på kort sigt)	Tilskud, der årligt forhandles med regeringen (1) (Eksempel: bloktilskud)	Beslutning om fordeling af tilskudspuljer (3) (Eksempel: tilskud til særligt vanskeligt stillede kommuner)
	Collective-choice (konsekvenser på lang sigt)	Forhandling om finansiering af opgaver, som kommunerne bliver ansvarlige for (2) (Eksempel: DUT-tilskud)	Formel-baserede, omfordelende tilskud (4) (Eksempel: udligningstilskud)

Note: Tilskudstyperne 1-4 er nogle blandt flere eksempler på, hvilke tilskudstyper der falder i hver celle.

nøgle der skal ligge til grund for fordelingen af tilskuddet, potentielt har omfordelende konsekvenser.

Studiet analyserer de fire kommuners interessevaretagelse i forhold til fire forskellige tilskudstyper, der falder inden for hver sin celle i tabel 1. Empirisk set er alle tilskud en del af det samlede tilskud- og udligningssystem (Social- og Indenrigsministeriet, 2015b), som gør det svært at kategorisere et tilskud som hørende til en enkelt kategori. Udvælgelsen af tilskud har derfor fokuseret på at finde tilskud, der matcher hver kategori så godt som muligt.

Som et eksempel på et tilskud med *svage omfordelingskonsekvenser og konsekvenser på kort sigt* undersøges finansieringstilskuddet. Dette tilskud er forhandlet i de årlige økonomiforhandlinger mellem KL og regeringen og gælder for ét budgetår. På tidspunktet for undersøgelsen havde tilskuddet eksisteret i to år og var fordelt efter indbyggertal (Regeringen og KL, 2013). Derved havde tilskuddet på daværende tidspunkt relativt svage omfordelingskonsekvenser. Som eksempel på et tilskud med *stærke omfordelingskonsekvenser og konsekvenser på kort sigt*, udvælges to mindre puljer: »tilskud til særligt vanskeligt stillede kommuner« og »særligt tilskud til flygtninge og indvandrere« (jf. Aftale om kommunernes økonomi for 2016). Disse puljer er udvalgt, fordi tildelingen af puljerne er baseret på specifikke kriterier, der favoriserer nogle kommuner på bekostning af andre. Puljerne forhandles årligt mellem KL og regeringen og rettede sig på undersøgelsestidspunktet mod budgetåret 2016. Som et eksempel på et tilskud med *svage omfordelingskonsekvenser og konsekvenser på lang sigt* udvælges DUT-tilskud, som er tilskud, der kompenserer kommunerne for opgaveændringer. DUT-tilskuddene forhandles i første omgang mellem KL og de sektorministerier, der er berørt af opgaveændringen. Selvom DUT-forhandlinger pågår hvert år og derfor kan synes at have

kortsigtede konsekvenser, har den enkelte DUT-sag og den medfølgende finansiering betydning for kommunerne på lang sigt, eftersom opgaven overflyttes til eller fratages kommunerne permanent. Endelig er udligningsordninger udvalgt til at repræsentere tilskud med *stærke omfordelingskonsekvenser og konsekvenser på lang sigt*. Der fandtes tre udligningsordninger for kommunerne i 2016: en generel udligning, en udligning rettet mod flygtninge og indvandrere og en udligning af selskabsskat (Social- og Indenrigsministeriet, 2015b). Hovedfokus er på den generelle udligning, men de to andre udligningsordninger bliver inkluderet, når det er relevant.

Kommuners strategier

Kommuner forventes at lobbye på forskellig måde i forskellige situationer og derfor gøre brug af forskellige interessevaretagelsesstrategier.

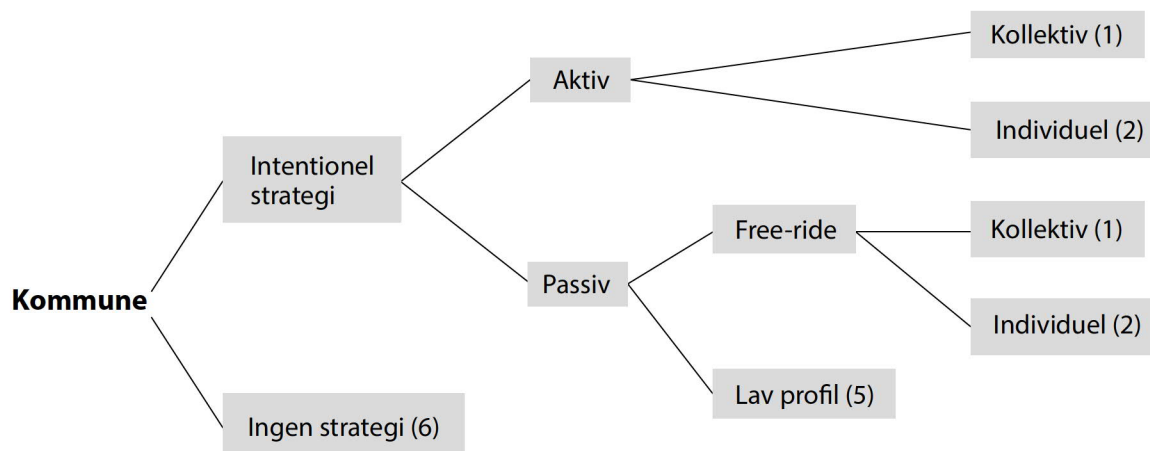
Forståelsen i litteraturen af, hvilke strategier kommuner bruger hvornår, er relativt begrænset. Strategier defineres i interessegruppelitteraturen som en interesseorganisations overordnede tilgang til at opnå sine politiske mål (Berry, 1977). Denne artikel fokuserer på to overordnede dimensioner: strategiens intensitet, dvs. i hvor høj grad kommunen er aktiv eller passiv i sin lobbyaktivitet, og strategitype, dvs. hvorvidt kommunen anvender en kollektiv eller individuel strategi. Da kommuner kan være aktive og passive i forhold til både den individuelle og kollektive strategi, illustreres strategierne i forhold til to dimensioner (se tabel 2).

Den kollektive strategi kommer til udtryk i form af kontakt til KL, mens den individuelle strategi kan ses, når kommunerne tager kontakt til Folketinget og ministerierne. Et eksempel på en aktiv, kollektiv strategi stammer fra en af kommunerne i undersøgelsen:

Tabel 2. Begrebslig ramme for kommuners strategier

		Strategitype	
		Kollektiv	Individuel
Strategiintensitet	Aktiv	Aktiv Kollektiv Strategi (1)	Aktiv Individuel Strategi (2)
	Passiv	Passiv Kollektiv Strategi (3)	Passiv Individuel Strategi (4)

Figur 1. Samlet oversigt over kommuners strategier

»... vi har selvfølgelig over for KL sagt, at vi synes, det er vigtigt, at der er et finansieringstilskud. Vi har også sagt, at vi synes, ud fra en [navn på kommune]-kontekst, så vil vi gerne have, at vi får fingrene i så mange af de penge som overhovedet muligt.« (Borgmester, Kommune 3, 2015)

Tilsvarende findes et eksempel på den aktive, individuelle strategi i et udsagn fra økonomidirektøren i en af de andre kommuner:

»... Ja, og så er vi gerne ovre og holde et møde med dem derovre [i København, red.]. Vi beder om at få et møde samtidig med Indenrigsministeren og de kontorchefer, der er. Og det plejer vi at få. Vi er derovre hvert år. Og med borgmesteren også.« (Økonomidirektør, Kommune 2, 2015)

Den individuelle strategi kan desuden komme til udtryk i to overordnede former: for det første ved at kommunen alene har kontakt til centrale beslutningstagere, og for det andet ved at kommuner slår sig sammen i ad hoc-baserede grupperinger for at lobbye for tilskud. Disse koalitioner af kommuner opfattes i denne analyse som en del af den individuelle strategi, da kommunerne ikke gør brug af institutionaliserede foreninger med eksempelvis mulighed for sekretariatsbistand (som fx KL).

Analyserne viser, at det empirisk set kan være vanskeligt at skelne mellem en *passiv kollektiv* strategi og en *passiv individuel* strategi. Ifølge definitionen af strategierne er der tale om en passiv kollektiv strategi, når en kommune er passiv, fordi den forlader sig på, at KL varetager dens interesse, mens en kommune anvender en passiv individuel strategi, hvis den er passiv, fordi den forlader sig på, at andre kommuner varetager dens interesser. Da en kommunes argumenter for ikke at foretage sig noget ikke altid er klare, er det empirisk set ikke altid muligt at skelne mellem disse to strategier. Fælles for de to strategier er dog, at kommunen free-rides på enten KL eller andre kommuners lobbyarbejde.

Analyserne indikerer desuden, at der ud over de fire ovennævnte strategier, kan forekomme endnu en passiv strategi, der anvendes, når kommunen ønsker at opretholde status quo ved eksempelvis at undgå, at der kommer opmærksomhed på spørgsmålet om statslige tilskud (lav profil-strategi). Denne strategi eksemplificeres i undersøgelsen ved en af kommunernes beslutning om at være så passiv som muligt for ikke at tiltrække opmærksomhed til det nuværende tilskudssystem, som kommunen nyder godt af. Et eksempel på denne strategi findes i et udsagn fra borgmesteren i denne kommune:

»... man vælger jo sådan set sin måde at agere på ud fra den forudsætning, man har. Og lige nu har vi en god forudsætning, så vi har det jo egentlig godt med at være passive og køre vores egen forretning« (Borgmester, Kommune 1, 2015)

Endelig angiver analyserne, at kommuner kan have »ingen strategi«, hvilket vil sige, at kommunen ikke forholder sig strategisk til spørgsmålet om statslige tilskud. Dette står i modsætning til de intentionelle strategier, hvor kommunen har taget aktivt stilling til, hvordan den vil forholde sig til tilskuds- og udligningssystemet.

Samlet set peger analysen på seks primære strategier, som kommunerne anvender i relation til statslige tilskud (se figur 1).

Tilskudstype og kommunale strategier

Studiet undersøger, hvorvidt kommunerne bruger forskellige strategier afhængigt af, om aktiviteten retter sig mod fx en ændring af kriterierne i det generelle tilskuds- og udligningssystem, en særtilskudspulje eller at fastholde finansieringstilskuddet som en del af økonomaftalen. Er det altså sådan, at kommunerne i højere grad varetager deres interesser via KL, når der er tale om tilskud, som alle kommuner får (nogenlunde lige meget) gavn af? Og på hvilken måde gør kommunerne brug af individuelle strategier, når der er tale om tilskud, som har forskellige økonomiske konsekvenser for kommunerne?

Det første spørgsmål bygger på et argument om, at når et tilskud har svage omfordelingskonsekvenser (altså kommer alle kommuner nogenlunde lige meget til gavn), har kommuner en universel interesse i tilskuddets udformning. Dette skaber et stort free-rider-problem, eftersom alle kommuner vil nyde gavn af en ændring i tilskuddet, men kun have et svagt individuelt incitament til at kæmpe for ændringen. Derfor forventes kommunerne i højere grad at bruge en kollektiv strategi i form af KL, når tilskuddet, det drejer sig om, har svage omfordelingskonsekvenser. Omvendt er det meget mere sandsynligt, at kommuner er individuelt aktive, når et tilskud har store omfordelingskonsekvenser, da de i denne situation ikke kan forlade sig på, at KL løser problemerne for dem. Desuden forventes regeltypen, som et tilskud er baseret på, at have betydning for strategivalg i kombination med kommuners karakteristika. Denne artikel fokuserer dog på betydningen af omfordelingskonsekvenser.

Resultaterne af undersøgelsen peger bl.a. på, at kommuner, der er *aktive* i deres lobbyarbejde i forhold til tilskud med stærkt omfordelende konsekvenser (tilskud til særligt vanskeligt stillede kommuner og det generelle udligningstilskud), i højere grad baserer deres aktivitet på individuelle kontakter end på kontakt gennem den kollektive kanal (KL). Den individuelle strategi involverer mange kanaler, såsom kontakt til adskillige ministre, kontakt til lokalvalgte folketingsmedlemmer, kontakt til nationale partiledere, kontakt til folketingets kommunaludvalg og kontakt til finansieringsudvalget. Desuden anvendes her også de omtalte foreninger såsom »Rimelig Udligning Nu«. Kommunerne forsøger altså at udnytte en række kanaler til at få indflydelse på, hvordan tilskuddet til særligt vanskeligt stillede kommuner og det generelle udligningstilskud skal fordeles. Der er i undersøgelsen også eksempler på kommuner, der forholder sig passive i forhold til tilskud med stærke omfordelingskonsekvenser. Hvis kommunen er *passiv*, sker dette ofte i form af den såkaldte »lav-profil«-strategi. Dette er typisk, når kommunen oplever at være godt stillet i det nuværende system.

Når statslige tilskud har svage omfordelingskonsekvenser, kunne man forvente, at kommunerne generelt er passive og i høj grad forlader sig på, at KL varetager deres interesse (passiv kollektiv strategi). Analysens resultater er dog mere nuancerede end som så. I forhold til forhandlinger om det beløb kommunerne samlet set skal reguleres med i forhold til DUT-sager (de langsigtede tilskud med svage omfordelingskonsekvenser) bekræfter analysen, at kommunerne i høj grad anvender KL. Dette kan dog ske både ved, at kommunen er aktiv og forsøger at påvirke forhandlingerne igennem KL eller ved at kommunen forholder sig passivt og forlader sig på, at KL varetager kommunens interesser. I forhold til disse tilskud anvender kommunerne altså både en passiv og en aktiv kollektiv strategi.

Desuden ser kommunerne ud til at være aktive i form af individuelle strategier i forhold til tilskud med svage omfordelingskonsekvenser og kortsigtede konsekvenser (finansieringstilskuddet). Kommuner forklarer, at de tager kontakt til Indenrigsministeren, Finansministeren, lokalvalgte folketings-

medlemmer og andre folketingsmedlemmer for at få indflydelse på det årligt tildelte finansieringstilskud. Kommunerne ser altså ud til at vurdere, at det er muligt at få indflydelse på dette tilskud, hvilket understøttes empirisk af, at fordelingen af finansieringstilskuddet har ændret sig fra at være baseret på en mindre omfordelende regel (kommunens indbyggertal) i 2013 og 2014 til at være delvist baseret på økonomiske kriterier fra 2015 og frem. Tilskuddet har således nu en mere omfordelende karakter end tidligere. På baggrund af denne analyse kan det dog ikke afgøres, om den individuelle lobbyisme relateret til finansieringstilskuddet er en konsekvens af ændringen i fordelingskriterier, eller om fordelingskriterierne er blevet ændret på baggrund af lobbyaktiviteten.

Samlet set ser kommunerne ud til at bruge et meget bredere spektrum af individuelle strategier i forhold til tilskud med stærkt omfordelende konsekvenser, end de gør i forhold til tilskud med svagere omfordelingskonsekvenser. Samtidig gør kommuner i høj grad brug af KL som indflydelseskanal, når det drejer sig om tilskud med svage omfordelingskonsekvenser.

Konklusion

Dette studie har undersøgt, *hvilke strategier kommuner bruger for at varetage deres interesser i forhold til statslige tilskud*. Svaret på dette spørgsmål falder i to dele.

For det første peger studiet på, at kommunernes strategier kan opdeles i henholdsvis kollektivt passive og aktive strategier og individuelt passive og aktive strategier. Derudover vælger kommunerne sommetider at være passive, ikke fordi de forlader sig på, at andre varetager deres interesser, som det er forudsat i den passive kollektive og passive individuelle strategi, men fordi de ønsker at opretholde status quo. Endeligt finder analysen, at nogle kommuner slet ingen strategi har, muligvis fordi de ikke er opmærksomme på muligheden for at lobbye.

I forhold til forklaringer på, hvorfor kommuner vælger forskellige strategier, understøtter fundene i dette studie forventningen om, at kommuner i højere grad anvender kollektive strategier (lobbyer gennem KL) i forhold til tilskud med svage omfordelingskonsekvenser, mens de gør mere brug af individuelle strategier (retter forsøget på indflydelse mod centrale beslutningstagere uden om KL), når det drejer sig om tilskud med stærke omfordelingskonsekvenser.

Endeligt skal det understreges, at resultaterne af denne undersøgelse er baseret på interviews i fire kommuner. Selvom disse er udvalgt for at give en bredt og dækkende billede af kommunernes interessevaretagelsesstrategier i forhold til statslige tilskud, kan der naturligvis være nuancer, der ville komme frem, hvis undersøgelsen blev udvidet til flere kommuner. Endeligt skal det nævnes, at der er tale om en undersøgelse på et felt, som ikke tidligere har været undersøgt særligt nøje i Danmark. Analysens resultater må derfor opfattes som et første bud på at kategorisere og undersøge kommunernes interessevaretagelsesstrategier i forhold til statslige tilskud.

LITTERATUR

- Berry, J.M. 1977, *Lobbying for the People. The Political Behavior of Public Interest Groups*, Princeton University Press, Princeton, N.J.
- Blom-Hansen, J. 2002, *Den fjerde statsmagt? Kommunernes Landsforening i dansk politik*, Magtudredningen/Aarhus Universitetsforlag, Aarhus.
- Blom-Hansen, J. & Heeager, A. 2011, »Denmark: Between Local Democracy and Implementing Agency of the Welfare State« in *The Oxford Handbook of Local and Regional Democracy in Europe*, eds. J. Lougli, F. Hendriks & A. Lidström, Oxford University Press, New York.
- Boadway, R.W. & Shah, A. 2009, *Fiscal Federalism. Principles and Practice of Multiorder Governance*, Cambridge University Press, New York.
- Borgmester Kommune 1 2015, *Transkription af interview med borgmester i Kommune 1*, Borgmester, Kommune 1, Aarhus.
- Borgmester Kommune 3 2015, *Transkription af interview med borgmester i Kommune 3*, Borgmester, Kommune 3, Aarhus.
- Brandsen, M. 2014, *Det handler ikke kun om hovedstadsudligningen*.
- Cammisa, A.M. 1995, *Governments as Interest Groups: Intergovernmental Lobbying and the Federal System*, Praeger Publishers, Westport, CT.
- Dahler-Larsen, P. 2002, *At fremstille kvalitative data*, Syddansk Universitetsforlag, Odense M.
- Gerring, J. 2006, *Case Study Research: Principles and Practices*, Cambridge University Press, Cambridge.
- Haider, D.H. 1974, *When Governments Come to Washington: Governors, Mayors, and Intergovernmental Lobbying*, Free Press, New York.
- Heeager, A. 2012, *Kommuner som interessevaretagere. Et studie af danske kommuners brug af alliancer i den regionale interessevaretagelse. Ph.d.-afhandling (Politicas ph.d.-serie)*, Politica, Aarhus.
- Heinskou, N. 2015, *Kommuner vrede over regeringens sparekrav: Går ud over børn og ældre*.
- Kjaer, U. 2014, »Urban Political Leadership and Political Representation The Multifaceted Representational Role of Danish Mayors«, *Urban Affairs Review*, vol. 51, no. 4, pp. 563-577.
- Kjærgaard, M. 2016, *Politics and Intergovernmental Grants: PhD Dissertation (Politicas ph.d.-serie)*, Politica, Aarhus.
- Loftis, M.W. & Kettler, J.J. 2015, »Lobbying from Inside the System: Why Local Governments Pay for Representation in the U.S. Congress«, *Political Research Quarterly*, vol. 68, no. 1, pp. 193-206.
- Miles, M.B. & Huberman, A.M. 1994, *Qualitative Data Analysis: An Expanded Sourcebook*, 2nd edn, SAGE Publications, Thousand Oaks.
- Niskanen, W.A. 1971, *Bureaucracy and Representative Government*, Aldine Transaction Publishers, New Brunswick, NJ.
- Nugent, J.D. 2009, *Safeguarding Federalism: How States Protect Their Interests in National Policymaking*, University of Oklahoma Press, Norman.
- Økonomidirektør Kommune 2 2015, *Transkription af interview med økonomidirektør i Kommune 2*, Økonomidirektør, Kommune 2, Aarhus.
- Ostrom, E. 1990, *Governing the Commons: The Evolution of Institutions for Collective Action*, Cambridge University Press, Cambridge.
- Regeringen og KL 2013, *Aftalen om Kommunernes Økonomi for 2014*, Regeringen og KL, København.
- Regeringen og KL 2015, *Aftale om Kommunernes Økonomi for 2014*, Regeringen og KL, København.
- Social- og Indenrigsministeriet 2015a, *Kommunal udligning og generelle tilskud 2016*, Social- og Indenrigsministeriet, København.
- Social- og Indenrigsministeriet 2015b, *Kommunal udligning og generelle tilskud 2016*, Social- og Indenrigsministeriet, København.
- Wilson, J.Q. 2000, *Bureaucracy: What Government Agencies Do and why They Do it*, Basic Books, New York.